

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา และ ความสำคัญของการวิจัย

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า การศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยการศึกษาช่วยสร้างกำลังคนในกานต่าง ๆ ให้ได้ตามความต้องการของประเทศชาติทั้งในกานปริมาณ และคุณภาพ¹ การศึกษาช่วยสร้างคนให้สามารถทำงานเป็นกิกเป็น มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม สามารถอยู่รวมกันโดยสันติ ทำกิจกรรมร่วมกัน สร้างและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มีเหตุผล รู้จักแก้ปัญหา รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเองและของผู้อื่น เป็นต้น²

กระบวนการให้การศึกษา หรือ กระบวนการเรียนการสอนที่ครูใช้นั้นนับว่ามีผลต่อการสร้างกำลังคน ทั้งในกานปริมาณและคุณภาพ แต่ในสภาพความเป็นจริงปรากฏว่ามีปัญหาและอุปสรรคหลายอย่างที่ทำให้การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เช่น

---

¹ ธีรารัง บัวศรี, "การศึกษากับเสถียรภาพของประเทศ," สภาการศึกษา, 4 (กุมภาพันธ์, 2513) : 7.

² คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา, "แนวปฏิรูปการศึกษาสำหรับรัฐบาลในอนาคต," (พระนคร : สมาคมอาจารย์คุศมศึกษาแห่งประเทศไทย), หน้า 1 - 5. (เอกสารอัครสำเนา).

5. การเรียนการสอนตามธรรมชาติ นั้น ถึงแม้ว่าครูจะมีกิจกรรมหรืออุปกรณ์บาง แต่ก็จะไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากนัก นักเรียนต้องเรียนโดยการท่องจำมาก ซึ่งนับว่าเน้นด้านความรู้ ความจำมากกว่าทักษะหรือทัศนคติที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข¹

เทคนิคและวิธีการสอนคณิตศาสตร์

ในด้านการเรียนการสอนคณิตศาสตร์นั้น เป็นการสอนที่เน้นทักษะในด้านความคิด เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ วิธีการที่จะให้พัฒนาในด้านความคิดจะใช้วิธีบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว หรือบรรยายประกอบการสาธิตก็ยังไม่ไคผลนัก ดังนั้นจึงได้มีการใช้วิธีการสอนคณิตศาสตร์หลายวิธีประกอบกัน ซึ่งพอจะสรุปได้เป็น 3 วิธีใหญ่ ๆ คือ

1. การสอนแบบบรรยาย (Lecture Method)
2. การสอนแบบเชิงการทดลอง (Laboratory Approach)
3. การสอนแบบชี้นำ (Guided Discovery and Heuristics)²

¹ศิริมา พอกา, "ทัศนคติ และความสนใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดพระนคร ที่มีต่อการสอนวิชาหน้าที่พลเมือง," (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510).

²ประยูร อาษานาม, คณิตศาสตร์ศึกษาสำหรับชั้นประถม, เอกสารของศูนย์ของศูนย์คณิตศาสตร์ศึกษา ฉบับที่ 1. (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น) : 18.

การสอนแบบบรรยาย (Lecture Method)

การสอนแบบบรรยาย คือ การสอนที่ครูพูด อ่าน ให้นักเรียนในชั้น ฟัง หรือ อาจมีการใช้แผนภูมิ หรือ รูปภาพประกอบคำบรรยายด้วย อุปกรณ์ที่ใช้มีตัวครูเป็นหลัก อาจมีการใช้กระดานดำประกอบ หรืออุปกรณ์การสอนที่อาศัยการดู หรือ การฟังประกอบ ผู้เรียนเป็นผู้ฟังคำบรรยาย จดบันทึกคำบรรยาย จำนวนผู้เรียนในกลุ่มจะมีเท่าไรก็ได้

ข้อดีของการสอนแบบบรรยาย คือ ครูสามารถบรรยายสิ่งที่ต้องการบรรยาย ได้ตามจุดประสงค์ และได้เนื้อหามากกว่าการสอนโดยวิธีอื่นในเวลาจำกัด

ข้อบกพร่องของการสอนแบบบรรยาย คือ ครูผูกขาดกิจกรรมส่วนใหญ่ในโรงเรียน นักเรียนได้แต่ฟัง และจดซึ่งทำให้เกิดการเบื่อหน่าย¹

การสอนแบบเชิงการทดลอง (Laboratory Approach)

การสอนแบบเชิงการทดลอง เป็นกิจกรรมที่ครูจัดทำขึ้น เพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนได้ง่าย คือ สามารถเห็นได้ควยตาก่อนที่จะเกิดความเข้าใจ แทนที่จะให้นักเรียนเชื่อคำบอกเล่าของครู การทดลองมักใช้เมื่อต้องการจะพิสูจน์กฎต่าง ๆ

ข้อดีของการสอนแบบเชิงการทดลอง

1. ทำให้ความคิกรวมยอด ทางคณิตศาสตร์ชัดเจนยิ่งขึ้น
2. วัสดุจริงช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจ ทำให้การเรียนการสอนจริงจัง

และมีชีวิตชีวา เพราะทุกคนมีส่วนร่วมทำ

¹ สุมิตร คุณานุกร, "หลักสูตรและการสอน" (2518). (เอกสารอัครสำเนา)

3. ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการใช้เครื่องมือ เช่น ไมโครแทรกเตอร์
วงเวียน เป็นต้น

ขอบกพร่องของการสอนแบบเชิงการทดลอง

1. เปลืองเวลา
2. ถ้าไม่รู้จักเลือกประเภทรูปร่างเครื่องมือ จะทำให้สิ้นเปลืองทุนทรัพย์
3. นักเรียนอาจจะสนุกกับการเล่นเครื่องมือจนลืมหลักคณิตศาสตร์ที่ตอง

การเรียนรู้¹

การสอนแบบชี้นำ (Guided Discovery and Heuristics)

การสอนแบบชี้นำ คือ การสอนที่จัดสภาพการณ์ให้นักเรียนมีอิสระในการสำรวจ
ทดลอง หรือใช้วัสดุประกอบการค้นคว้า แล้วสรุปผลการสำรวจ และค้นคว้า การเคาะอย่าง
มีเหตุผล การลองผิดลองถูกก็อาจช่วยให้นักเรียนค้นพบสิ่งที่ต้องการจะเรียนได้เช่นกัน การ
สอนแบบชี้นำ (Guided Discovery) นี้ แตกต่างกับการสอนแบบค้นพบด้วยตนเอง (Pure
Discovery) โดยที่การสอนแบบค้นพบด้วยตนเอง (Pure Discovery) เป็นวิธีสอน
ที่เน้นความสำคัญของนักเรียน นักเรียนเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียน และวาง
แผนการเรียนโดยตนเอง ความรู้ที่นักเรียนค้นพบควรจะเป็นสิ่งใหม่สำหรับนักเรียนด้วย ถ้า
การเรียนการสอนเป็นแบบค้นพบด้วยตนเอง (Pure Discovery) จะเป็นการดียิ่ง แต่
ในแง่ปฏิบัติแล้วมักจะมีปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาเรื่องเวลา นักเรียนที่ขาดประสพ
การณ์ จะสรุปสิ่งที่ค้นพบอย่างรวดเร็วแม้ว่าหลักฐานอาจไม่เพียงพอ
นอกจากนั้นถ้าปล่อยให้เด็กเรียน เรียนด้วยตนเองเท่านั้น นักเรียนบางคนอาจไม่สามารถที่
จะค้นพบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ด้วยตนเองในเวลาจำกัด

¹ ประยูร อษานานาม, คณิตศาสตร์ศึกษาสำหรับชั้นประถม, หน้า 20.

นักเรียนจะเสียเวลากว่าที่จะค้นพบทางที่จะนำไปสู่สิ่งที่จะเรียนรู้ ถ้ามีผู้ช่วยแนะนักเรียนให้คิดถูกทางก็จะเป็นการประหยัดเวลา ทำให้ไม่เบื่อหน่าย มีกำลังใจที่จะเรียนต่อไป การคิดหรือค้นคว้าก็จะมีทิศทางที่แน่นอน ซึ่งนำไปสู่จุดหมายของการเรียนได้รวดเร็วขึ้น ดังนั้นการสอนแบบชี้แนะจึงเป็นการสอนที่ควรมี และเหมาะสมกับนักเรียนทุกระดับ ในขณะที่การสอนแบบค้นพบด้วยตนเอง (Pure Discovery) เหมาะสำหรับนักเรียนบางคน¹

ขณะนี้วิธีการสอนแบบใหม่ ๆ เกิดขึ้นหลายแบบ ที่น่าสนใจมีวิธีการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งเป็นวิธีที่สนับสนุนให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ ครูเป็นผู้ช่วยกระตุ้นและแนะให้นักเรียนรู้จักวิธีที่จะศึกษาค้นคว้า และเลือกทางของตนเองได้ โดยไม่มีการบังคับให้เชื่อตามครู เปิดโอกาสให้นักเรียนใช้ความคิดอิสระอย่างมีเหตุผล เพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาคนให้สอดคล้องกับแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงของสังคมใหม่ในระบอบประชาธิปไตย และได้มีการวิจัยมาหลายเรื่องที่น่าวิธีนี้ไปใช้ในการสอนวิชาต่าง ๆ แล้วก็ได้ผล ผู้วิจัยจึงอยากลองมาใช้กับวิชาคณิตศาสตร์บ้าง ซึ่ง พชร เยี่ยมทัศน์ ได้ทำการวิจัยมาแล้วในหัวข้อ "การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาคณิตศาสตร์ หน่วย "ร้อยละ" โดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีการสอนแบบธรรมดาในชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า"²

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 23 - 24.

² พชร เยี่ยมทัศน์, "การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาคณิตศาสตร์ หน่วย "ร้อยละ" โดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีการสอน แบบธรรมดา ในชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกประถมศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519).

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า วิธีการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ซึ่งเป็นการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะทางสังคมการทำงานร่วมกัน เปิดความรับผิดชอบ การรู้จักตนเอง และผู้อื่น การแก้ปัญหา และการตัดสินใจอย่างมีหลักเกณฑ์ด้วยนั้น จะเป็นการเหมาะสมยิ่ง ถ้าได้นำมาสัมพันธ์กับวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอนเรขาคณิต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิชาคณิตศาสตร์ เพราะช่วยให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเรียน ได้ฝึกทักษะทางสังคม ได้วิเคราะห์สภาพการทำงานในกลุ่ม และมีโอกาสนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจทำให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำวิธีการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาประยุกต์สอนวิชาเรขาคณิต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิชาคณิตศาสตร์ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า เพื่อจะวิจัยว่าวิธีการสอนแบบนี้ให้ผลเพียงไร ถ้าปรากฏว่าได้ผลก็จะช่วยให้ครูคณิตศาสตร์ ได้วิธีการสอนที่มีคุณภาพก็เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งวิธี ซึ่งจะสามารถช่วยผู้พื้นฐานให้พลเมืองเป็นคนที่ดีคอยามีเหตุผลตั้งแต่วัยเด็ก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อนำทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มาประยุกต์สอนวิชาเรขาคณิต หน่วย "รูปสี่เหลี่ยม" สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า
2. เพื่อศึกษาพัฒนาการด้านสัมฤทธิ์ผลการเรียน และทัศนคติค่านิยมของผู้สัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ห้าที่เรียนวิชาเรขาคณิตหน่วย "รูปสี่เหลี่ยม" โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีการสอนแบบธรรมชาติ หลังจากเรียนบทเรียนจบหน่วย และหลังจากเรียนบทเรียนจบหน่วยแล้ว 1 เดือน

สมมุติฐานของการวิจัย

1. พัฒนาการด้านสัมฤทธิผลการเรียน และทัศนคติค่านิยมสัมพันธของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า ที่เรียนวิชาเรขาคณิต หน่วย "รูปสี่เหลี่ยม" โดยวิธีการระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีการสอนแบบธรรมกา เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า ที่เรียนวิชาเรขาคณิตหน่วย "รูปสี่เหลี่ยม" โดยวิธีการระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จะมีพัฒนาการด้านสัมฤทธิผลการเรียน และทัศนคติค่านิยมสัมพันธสูงกว่านักเรียนที่เรียนควยวิธีการสอนแบบธรรมกา

ขอบเขตของการวิจัย

1. การสอนเรขาคณิตในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการสอนเฉพาะในหน่วย "รูปสี่เหลี่ยม" ซึ่งมีเนื้อหา ดังนี้

- 1.1 ความหมายของรูปสี่เหลี่ยม
- 1.2 การจำแนกและบอกลักษณะของรูปสี่เหลี่ยมต่าง ๆ ได้แก่ รูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก ซึ่งแบ่งเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส และ สี่เหลี่ยมผืนผ้า
- 1.3 สี่เหลี่ยมกานขนาน และสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน
- 1.4 สี่เหลี่ยมคางหมู และสี่เหลี่ยมกานไม่เท่า
- 1.5 การสร้างสี่เหลี่ยมมุมฉาก
- 1.6 การหาพื้นที่ของรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก และการหาความยาวรอบรูป

2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า ปีการศึกษา 2520 ของโรงเรียนสนามบิน ซึ่งเป็นโรงเรียนรัฐบาล ดังกักรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 47 คน นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มนี้เหมือนกันโดยมีขัณมิเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนการสอบข้อมวิชาเรขาคณิตครั้งสุดท้าย

3. ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเปรียบเทียบการสอนเรขาคณิตด้วยวิธีการระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีการสอนแบบธรรมดา โดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนองค์ประกอบอื่น ๆ ของนักเรียน นอกจากอายุและระดับสติปัญญาเท่านั้น

ขอตกลงไปของตน

1. แบบสอบสัมฤทธิ์ผลการเรียนที่ใช้ในการวิจัย มีความตรงกันเนื้อหา (Content Validity) เนื่องจากผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบนี้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
2. คะแนนของนักเรียน 167 คน ที่นำมาวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ความยากและอำนาจจำแนกมีการแจกแจงเป็นปกติ
3. แบบวัดทัศนคติค่านิยมสัมพันธ์ ของฉันทนาภาคบกข ที่ใช้ในการสอนสังคมศึกษา หน่วย "วันสำคัญของชาติ" ชั้นประถมศึกษาปีที่สาม ด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์ ถือ ความเที่ยง (Reliability) กับกลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นเกณฑ์สำคัญ
4. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่สอนโดยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์ ถือว่าเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบธรรมดา ถือว่าเป็นกลุ่มควบคุม
5. ผู้วิจัยดำเนินการสอนนักเรียนด้วยตนเองทั้งสองกลุ่ม โดยมีเนื้อหาเดียวกัน ใช้เวลาสอนเท่ากัน แต่วิธีการต่างกัน
6. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ไม่จำกัดเพศ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาความหมาย และหลักการของทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จากหนังสือ เอกสาร วิทยานิพนธ์ วารสาร และผู้มีประสบการณ์
2. ศึกษาหลักสูตร โครงการสอน หนังสือแบบเรียนวิชาเรขาคณิตชั้นประถมศึกษาปีที่หก
3. นำแบบวัดทัศนคติค่านิยมสัมพันธ์ ของฉันทนา ภาคบงกช ที่ใช้ในการสอนสังคมศึกษา หน่วย "วันสำคัญของชาติ" มาหาความเที่ยงชนิดความคงที่ภายใน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนตามวิธี ของ "ฮอยท์" (Hoyt's Analysis of Variance)¹ แล้วหาอำนาจจำแนกโดยเฉลี่ยของแบบวัดทัศนคติโดยการทดสอบ คาเอฟ (F - test)
4. สร้างแบบสอนสัมฤทธิผลการเรขาคณิต หน่วย "รูปสี่เหลี่ยม" แล้วนำไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หก จำนวน 167 คน ที่โรงเรียนสนามบิน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความยาก อำนาจจำแนก และความเที่ยง (Reliability) ของแบบทดสอบ
5. สร้างบทเรขาคณิต หน่วย "รูปสี่เหลี่ยม" สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หก 2 แบบ คือ แบบที่ใช้วิธีการบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และแบบที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมชาติ

¹Robert L Thorndike, Education Measurement, (Washington D.O : American Council on Education, 1961), pp. 951 - 953.

6. กำหนดตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการทดลอง ตัวอย่างประชากรในการทดลองนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า โรงเรียนสนามบิน จำนวน 2 ห้อง มีจำนวนนักเรียนห้องละ 47 คน ห้องหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง อีกห้องหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุมทั้ง 2 กลุ่มเหมือนกันโดย มีขัณมีเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนสอบข้อวิชาเรขาคณิตครั้งสุดท้าย

7. นำนักเรียนที่สร้างไว้ไปสอนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยที่ก่อนเริ่มสอน ผู้วิจัยนำแบบสอบถามสัมฤทธิ์ผลการเรียน และแบบวัดทัศนคติค่านิยมมนุษย์สัมพันธ์ ไปทดสอบกับนักเรียนทั้งสองกลุ่ม การสอนใช้เวลาสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ต่อ 1 กลุ่ม สอนรวมทั้งหมด 6 สัปดาห์ รวม 24 ชั่วโมง เมื่อการสอนสิ้นสุดลง จึงนำแบบสอบทั้งสองชุดไปทดสอบทั้งสองกลุ่ม

8. หลังจากนั้นอีก 1 เดือน นำแบบสอบถามสัมฤทธิ์ผลการเรียน และแบบวัดทัศนคติค่านิยมมนุษย์สัมพันธ์ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสองกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง

9. ศึกษาพัฒนาการค่านิยมสัมฤทธิ์ผลการเรียน และทัศนคติค่านิยมมนุษย์สัมพันธ์ ของตัวอย่างประชากรทั้งสองกลุ่ม

10. เปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลการเรียน และทัศนคติค่านิยมมนุษย์สัมพันธ์ของตัวอย่างประชากรทั้งสองกลุ่ม โดยการทดสอบค่าที ($t - Test$)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้

1. เป็นแนวทางในการส่งเสริมการสอนวิชาเรขาคณิตให้มีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้นักเรียนนำประสบการณ์ที่ได้รับมาใช้ในชีวิตประจำวัน

ความจำกัดของการวิจัย

เนื่องจากผู้เรียนยังไม่คุ้นเคยกับการเรียนเป็นกลุ่ม รวมทั้งเวลาที่ใช้ทดลองสอนอาจน้อยไป และจำนวนนักเรียนมีค่อนข้างมาก จึงเหล่านี้อาจมีอิทธิพลต่อผลการวิจัย

คำจำกัดความ

การสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ (The Group Process Method) หมายถึง การเรียนการสอนที่ใช้กิจกรรมเป็นหลักให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ผู้เรียนจะเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนร่วมกับผู้อื่น ในการเรียนแบบนี้จะมีการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งเกิดขึ้นในการเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นควบคู่ไปกับการเรียนเนื้อหา การสอนคณิตศาสตร์ด้วยวิธีนี้ ครูจะคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือเมื่อนักเรียนต้องการ มีความเป็นกันเอง เห็นอกเห็นใจนักเรียน ให้ความสำคัญ และกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น ในการแสดงความคิดเห็นและความสามารถของตน ครูจะทำหน้าที่ประสานงานและไม่ถือเอาการตัดสินใจของครูเป็นใหญ่¹

การสอนแบบธรรมชาติ หมายถึง วิธีการสอนที่ครูมีบทบาทเป็นผู้บอก ผู้อธิบาย ผู้สาธิต วิธีการคิด วิธีการแก้ปัญหาใจหายต่าง ๆ ให้นักเรียนฟังและดูเป็นตัวอย่าง นักเรียน

¹ ยาวพา เกษะคุปต์, "ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตศึกษาด้านจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516), หน้า 157 - 183.

มีหน้าที่ฟัง และจดลงในสมุดแบบฝึกหัดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำแบบฝึกหัดนี้ ถ้ามีข้อใดที่นักเรียนไม่สามารถทำได้ ก็จะทำให้ครูช่วยคิด อธิบายวิธีการคิด และแก้ปัญหาโจทย์นั้นให้นักเรียนฟังให้เข้าใจเพื่อทำลงสมุดแบบฝึกหัดส่งครู

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/7 และ 5/8 ปีการศึกษา 2520 โรงเรียนสนามบิน จังหวัดขอนแก่น มีจำนวนนักเรียนห้องละ 47 คน

สัมฤทธิผลการเรียนรู้ หมายถึง คะแนนค่าวิชาการศึกษาที่นักเรียนได้จากการทดสอบหลังการเรียนรู้จบแล้ว

ทัศนคติทางมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง แนวโน้มที่บุคคลมี หรือแสดงออกต่อบุคคลอื่น ๆ ที่กระทำกิจกรรมร่วมกัน หรืออยู่ร่วมกัน เช่น ความรู้สึกนึกคิด เกี่ยวกับการช่วยเหลือ การให้ การเสียสละ การตัดสินใจ ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น ความสามัคคี การวางแผนในการทำงาน ความ پاکเพียร ออกทน ความกล้าในการแสดงออก ความรับผิดชอบหน้าที่ การสื่อสารควา วาจา การวิพากษ์วิจารณ์ การให้ข้อสังเกตตักกัน

ทัศนคติ (Attitude) หมายถึง สภาพของจิตใจที่พร้อม หรือ โน้มเอียงล่วงหน้าที่จะแสดงออกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง¹

¹สุมน อมรวิวัฒน์, "ครูสังคมศึกษาประเมินการผู้สร้างพลเมืองก็," ในหลักสูตรและการสอนระดับประถมศึกษา (พระนคร : โรงพิมพ์ศิรินสาร, 2513), หน้า 237.

ค่านิยม (Value) หมายถึง แบบอย่างของความเชื่อของบุคคลว่าควร
หรือไม่ควรปฏิบัติในสังคม¹

---

¹ Jame A. Banks, A teaching Strategies for the Social Studies,
(Massachusetts : Addison - Wesley Publishing Co., 1973), p. 445.